

УДК 330.1

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.74-43>**Манн Р.В.**

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та управління
Черкаський державний технологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3936-2677>

Нефедов О.В.

здобувач наукового ступеня доктор філософії з економіки
Черкаський державний технологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-3281-8814>

Mann Ruslan

Doctor of Economics, Full Professor,
Head of the Department of Economics and Management
Cherkasy State Technological University

Nefedov Oleksandr

Postgraduate Student
Cherkasy State Technological University

ФОРМУВАННЯ ПЕРЕДУМОВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ НА ОСНОВІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ

FORMATION OF PREREQUISITES FOR INNOVATIVE DEVELOPMENT OF ENTERPRISES BASED ON INTELLECTUAL CAPITAL

Технологічні інновації та відкрита торгівля кардинально змінили світове виробництво. Перетворення сировини в деталі та компоненти, складання готової продукції та доставка її кінцевому споживачеві залучають багато ланцюгів поставок, що охоплюють багато країн світу. Завдяки науково-технічному прогресу широкий спектр споживчих товарів став більш доступним. Глобальне економічне зростання продовжується, сприяючи інтеграції країн, що розвиваються, у світову економіку, створюючи можливості для економічного розвитку та подолання бідності. Інтелектуальний капітал повністю проникає у світову економіку, особливо у формі технологій, дизайну та брендингу. Ступінь впровадження новітніх інноваційних рішень впливає на суму грошей, яку споживачі платять за свою продукцію, і визначає, які компанії досягають успіху. Рішення про співпрацю і подальше регулювання глобальних виробничо-збутових ланцюжків ґрунтуються на становищі різних галузей, бізнес-цілях, історії партнерських відносин і формах управління інтелектуальним капіталом. Використання інтелектуального капіталу прискорює структурну трансформацію економічних і виробничих відносин. Зростаючий вплив інтелектуального капіталу на виробництво призводить до того, що деякі працівники втрачають роботу, а інші, які демонструють навички, отримують високу винагороду. Сучасні технології продовжують трансформувати виробництво, і це неминуче призведе до подальшого вдосконалення технологічних продуктів і змін в структурі виробництва. Наприклад, досягнення в галузі 3d-друку, робототехніки та автоматизації виробництва можуть наблизити виробничі завдання певних компаній до кінцевих користувачів. Крім того, в даний час спостерігається тенденція швидкого зростання в країнах з економікою, що розвивається, і жовтневі географічні зміни в глобальному ланцюжку створення вартості.

Ключові слова: інтелектуальний капітал, інноваційний розвиток, суб'єкти господарювання, управління, Україна.

Technological innovation and open trade have radically changed global production. The transformation of raw materials into parts and components, the assembly of finished products and their delivery to the end user involve many supply chains spanning many countries around the world. Thanks to scientific and technical progress, a wide range of consumer goods has become more accessible. Global economic growth continues, helping the integration of developing countries into the global economy, creating opportunities for economic development and poverty reduction. Intellectual capital permeates the global economy, especially in the form of technology, design and branding. The degree to which the latest innovations are implemented affects the amount of money consumers pay for their products and determines which companies succeed. Decisions about cooperation and further regulation of global production and sales chains are based on the situation of various industries, business goals, history of

partnership relations and forms of intellectual capital management. The use of intellectual capital accelerates the structural transformation of economic and industrial relations. The increasing influence of intellectual capital on production means that some workers lose their jobs, while others who demonstrate skills are highly rewarded. Modern technologies continue to transform production, and this will inevitably lead to further improvement of technological products and changes in the structure of production. For example, advances in 3D printing, robotics, and manufacturing automation can bring the manufacturing tasks of certain companies closer to end users. In addition, there is currently a trend of rapid growth in emerging economies and October geographic shifts in the global value chain.

Key words: intellectual capital, innovative development, business entities, management, Ukraine.

Постановка проблеми. Україна перебуває в стані ворожого нападу протягом 10 років через напади росії, які значно погіршили економічну, соціальну, екологічну та демографічну ситуацію в країні. Через обстріли та окупацію Україна регулярно втрачає важливу інфраструктуру, житло, територію, ресурси і т.д. Ці втрати жахливі і дуже болючі. Що стосується окупованих територій, то непохитна віра в силу і стійкість української армії дає однозначну позитивну відповідь на питання про повернення нашої території, це займе тільки час. Але загибель як військових, так і цивільних українців, а також втеча населення країни за кордон у пошуках безпечного і кращого життя непоправні. На жаль, воскресити мертвих неможливо, і можливість повернення військових мігрантів в Україну після війни є великою проблемою. Тому можна сказати, що війна щодня забирає в Україні найцінніше – людські життя, людський та інтелектуальний капітал, можливість отримання цінних знань та інновацій буде втрачена, а без цього буде дуже складно відродити економіку повоєнної країни. Тому владі вже слід задуматися над питанням збереження і примноження інтелектуального капіталу регіону з метою створення сприятливих умов для інноваційного розвитку комерційних організацій у всіх галузях і регіонах країни. Таким чином, вибір тим для дослідження не випадковий і явно виправданий для нинішньої української дійсності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Всебічний аналіз ролі інтелектуальної власності в забезпеченні глобальної конкурентоспроможності економіки неможливий без розуміння складної економічної і правової природи і деталей інтелектуальної власності, метою якої є об'єднання характеристик приватних і суспільних благ, максимізація як суспільних інтересів, так і індивідуальних вигод її творця.

Термін «інтелектуальна власність» був введений в 1845 році суддею окружного суду штату Массачусетс К. Л. Патентний позов Вудбері Давалла спочатку він був побудований у Брауні [4]. Однак цей термін не був узаконений до ратифікації Стокгольмської конвенції в 1967 році і створення Всесвітньої організації інтелектуальної власності. Однак через постійний розвиток та складність відносин з інтелектуальною власністю та зростаючу роль, яку вона відіграє у соціальному оновленні, природа інтелектуальної власності залишається актуальною як об'єкт аналізу. Таким чином, в сучасних економічних дослідженнях мирно співіснують різні підходи до розуміння природи інтелектуальної власності.

У своїй фундаментальній роботі, присвяченій вивченню економічних і правових аспектів відносин інтелектуальної власності, дослідник розвитку інте-

лектуальної діяльності та комерційного обігу об'єктів інтелектуальної власності в.Базилович вважає, що інтелектуальна власність перетворюється на певний інститут ринкової економіки, що дозволяє її ідентифікувати, захищати. володіння інноваційними технологіями та перетворення підприємств в інтелектуальний капітал, що забезпечує їх конкурентоспроможність на постіндустріальному етапі [2].

Директор Інституту досліджень інтелектуальної власності Орлюк визначає інтелектуальну власність як важливу людську цінність, що відображає вектор розвитку сучасного суспільства, сприяє розвитку науки і технологій і стала одним з найважливіших чинників суспільного виробництва і національної конкурентоспроможності [8]. Однак, незважаючи на фундаментальну важливість інтелектуальної власності для сприяння економічному, соціальному та культурному розвитку, дослідники підкреслили, що всебічний захист прав інтелектуальної власності може мати суперечливі наслідки для національної економіки. З одного боку, його можна використовувати для стимулювання інноваційного розвитку, а з іншого – для посилення монопольної влади великих корпорацій і створення бар'єрів [8].

Камілла Ідріс, колишній директор Всесвітньої організації інтелектуальної власності, визначила інтелектуальну власність як потужний інструмент економічного зростання і основу добробуту держави, яке існує в результаті інтелектуальної, творчої, художньої та наукової діяльності. На його думку, Інтелектуальна власність відноситься в першу чергу до нематеріальних творчих ідей, винаходів, технологій і творів мистецтва, але не має практичного застосування, яке принесло б користь всьому людству в процесі комерціалізації.

Багато американських та європейських вчених зосередили свої дослідження на природі та ролі комерціалізації інтелектуальної власності у підвищенні національної конкурентоспроможності та зміцненні науково-технічної потужності. Зокрема, Галун та Брейман [5], розглядали комерціалізацію як процес створення об'єктів інтелектуальної власності та введення їх в економічний цикл. Це стає основним активом інноваційного підприємства, яке приносить користь своїм творцям, а також забезпечує конкурентну перевагу на неділю в результаті виробництва інноваційних продуктів з унікальними характеристиками і високою часткою доданої вартості.

Келлер [6], розглядав комерціалізацію як комплекс заходів, спрямованих на захист, оцінку та управління об'єктами інтелектуальної власності, підвищення ринкової вартості, сприяння економічному обороту, інноваційний розвиток, виробництво нових споживчих това-

рів та сприяння соціально-економічному зростанню. Крім того, дослідники підкреслюють важливу роль відносин інтелектуальної власності у забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки.

Сінгх [10], виявив, що компанії активно захищають інтелектуальний капітал від отримання конкурентної переваги та збільшення частки неділі. У свою чергу, це вимагає ефективної державної політики по боротьбі зі зловживанням правами інтелектуальної власності для досягнення ринкової влади. Тейшейра та Феррейра [12], демонструють суперечливий вплив захисту інтелектуальної власності на конкурентоспроможність компанії. Зокрема, неформальні механізми захисту підвищують конкурентоспроможність підприємств, в той час як формальні механізми захисту негативно впливають на їх конкурентоспроможність.

Мандер'є [7], розглядає інтелектуальну власність як важливе джерело конкурентоспроможності, сприяючи швидкому перетворенню інформації в інтелектуальні активи, створюючи нові потоки доходів та сприяючи інноваціям та створенню багатства. За його словами, економічна цінність інтелектуальної власності заснована на правових механізмах надання виняткових прав на інноваційні технології.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Щорічний звіт про глобальну конкурентоспроможність надав вичерпну інформацію про фактори конкуренції, розділені на 12 стовпців, включаючи ті, що стосуються ІС. На жаль, у звіті не вимірюється вплив цих факторів на глобальну конкурентоспроможність країни.

Крім незаперечного позитивного впливу на економічне зростання, активний розвиток інтелектуальної власності може негативно вплинути на економічний розвиток окремих країн. жовтень. Зокрема, розвинені країни можуть використовувати активну політику захисту інтелектуальної власності для захисту свого технологічного лідерства та домінуючого становища на світовому ринку. Крім того, завдяки глобальному ринку інтелектуальної власності ми можемо активно володіти перспективними новими технологіями, створеними в країнах, що розвиваються, прискорювати трансграничну передачу технологій і зміцнювати наш унікальний інноваційний потенціал. Незалежні дослідження, проведені Познером [9], та Акуа [1], показують, що активне забезпечення прав інтелектуальної власності може в деяких випадках декомунізувати технологічні розриви та економічну нерівність між групами в різних країнах.

Аналіз обґрунтування показав, що сучасні дослідники в основному зосереджені на вивченні сутності та обґрунтування важливої ролі комерціалізації інтелектуальної власності у стимулюванні економічного зростання та забезпеченні конкурентоспроможності на мікро- та макроекономічному рівні. Водночас поточні дослідження не включають всебічний Статистичний аналіз інноваційного впливу інтенсивної комерціалізації інтелектуальної власності на глобальну конкурентоспроможність національної економіки. Крім того, вони не забезпечують повного розуміння задіяних механізмів передачі. жовтень. Таким чином, в умовах глобалізації економіки цей аспект досліджень відіграє важливу роль у максимізації економічного потенціалу країни, і важливо створити глобальну систему розподілу доходів.

Щоб визначити напрямок наукового прогресу, кожна країна повинна мати теоретичне та економічне обґрунтування цих процесів. Відомий український вчений Олег Соскін [11] розробив і запропонував популярну в Україні теорію капіталізму. Згідно з його дослідженнями, світова економіка складається з країн з різними цивілізаціями, різним рівнем соціально-економічного розвитку, різними стратегічними цілями і беруть участь в реалізації різних національних економічних моделей. Саме цей факт сильно ускладнює визначення єдиної глобальної економічної моделі. Соскін продемонстрував економічну модель як незамінну систему взаємодії різних економічних інтересів, сил, пріоритетів і цілей, а також розробив механізм реалізації цієї моделі в її ефективному формуванні, структурованні та еволюції, так що існуюча економічна модель обов'язково замінюється новою ефективною творчою і конкурентоспроможною економічною моделлю. розвиток. На думку авторів, тільки швидке і радикальне перетворення економічної системи в бік цієї моделі дозволить побудувати процвітаючу, успішну і економічно незалежну Україну [11].

Однак робота цих вчених не повністю розкриває вплив інтелектуального капіталу на макроекономічні показники розвитку країни, в тому числі України. Тому цим аспектам приділяється велика увага в цій статті.

Метою статті є вивчення впровадження інновацій у світі та в Україні, визначення частки кожної країни у загальній кількості патентних заявок та розподілу між резидентами та нерезидентами, визначення впливу інновацій на макроекономічні показники (тобто реальний ВВП), порівняння дека та ін. з тенденцією розвитку України пов'язаний глобальний тренд і на цій основі подальший розвиток української економічної системи. Мета полягає в тому, щоб дати вам рекомендації про те, як ви можете поліпшити свою продуктивність.

Проаналізувати теоретичну основу досліджень, включаючи існуючі наукові уявлення про природу та характеристики інтелектуальної власності; визначити цілі та важливість комерціалізації інтелектуальної власності в процесі поповнення інтелектуального капіталу; та вивчити емпіричні докази інноваційного внеску інтелектуальної власності в економічний розвиток. національна економіка; оцінити інноваційний вплив інтелектуальної власності на глобальну конкурентоспроможність національної економіки; забезпечити конкурентну перевагу країни в глобальному масштабі; визначити роль інтенсивної комерціалізації. Досягнення цих цілей стане основою для розробки політичних результатів, що сприяють комерціалізації інтелектуальної власності та інноваційної модернізації української промисловості.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зі зростаючою потребою в складних професійних знаннях і технологічній взаємодії як на національному, так і на міжнародному рівнях виробники прагнули знаходити і створювати інновації, які досягають високої якості при низьких витратах, при цьому маючи географічну концентрацію і процеси створення інновацій. З іншого боку, ринкові сили, економічна політика в масштабах і декомунізація, а також необхідність більш широкого міждисциплінарного взаємодії створюють умови для досягнення географічної близькості.

Інтелектуальний капітал стає все більш важливим компонентом внутрішнього та глобального розвитку. Сучасна наука вивчає проблему людської досконалості і різкого збільшення тривалості життя, що відповідає інтересам трансгуманістів. У цьому контексті велика увага була приділена конвергенції NBIC, від добре розвинених досліджень трансплантації органів до протезування мозку, до якого наближається наука, від використання штучних органів до розробки медичних нанороботів, зокрема, до взаємного посилення нанотехнологій, біотехнологій, інформаційних технологій та когнітивної науки.

Протягом 1980-х та 1990-х років створення нових наукових та технологічних знань вимагало все більшої взаємодії між державними чи приватними, національними чи багатонаціональними установами та організаціями декомунізації, незалежно від місця розташування. Поступово Китай, Індія, Східна Європа та інші країни із середнім рівнем доходу стали важливими об'єктами прямих іноземних інвестицій (ПІІ), зосереджуючись на декомунізації та увазі до досліджень та розробок (НДДКР) як нове джерело інформації. З поглибленням процесу глобалізації ці країни наближаються до інтелектуальної складової світового економічного розвитку. Ці країни інтегровані в глобальну систему захисту інтелектуальної власності.

Права інтелектуальної власності на інновації подібні до прав на іншу власність. Вони дозволяють авторам або власникам запатентованих, товарних знаків або творів, захищених авторським правом, отримувати вигоду від своїх робіт або інвестицій в їх створенні. Ці права закріплені в статті 27 Загальної декларації прав людини, яка визнає право кожної людини захищати моральні і матеріальні інтереси, що виникають в результаті наукових, літературних або художніх творів, написаних однією людиною. Про це йдеться в статті.

Ефективна та справедлива система інтелектуальної власності може допомогти всім країнам реалізувати потенціал інтелектуальної власності як каталізатора економічного розвитку, соціального та культурного процвітання. У той же час ця система встановлює нові правила і формалізує конкуренцію на інноваційному ринку. Система інтелектуальної власності допомагає знайти баланс між інтересами новаторів та інтересами

держави, забезпечуючи створення умов для декомунізації та розвитку інновацій на благо всіх людей.

Інноваційна діяльність країн світу відбивається, перш за все, на кількості патентів, представлених світу протягом року. Excel дозволяє оцінити кількість заявок на патенти, поданих до 2030 року. Оцінки проводяться за допомогою лінійної регресії. Оцінка базується на відомих даних про кількість заявок з 2004 по 2020 рік (рис. 1).

Як видно з рис. 1, Кількість патентних заявок неухильно зростає з року в рік. Тільки в 2009 році він знизився з 1 930 000 заявок до 1 855 900 заявок через глобальну економічну кризу 2008-2009 років. Темпи зростання коливаються від 9,3% в 2012 році до мінус 3,8% в 2009 році. Лінія прогнозу показує стійке зростання щорічної кількості патентних заявок. Крім того, у 2020 році кількість заявок збільшиться до 3 477 163 на рік. У 2030 році ця цифра збільшиться майже в 1,5 рази в порівнянні з 2018 роком, в результаті чого буде подано 4 751 877 заявок. Це говорить про те, що інновації у світі значно зросли [14].

Іза словами Шумпетера, інновації є фактором виникнення кондратієвських циклів. Інновації створюють рушійну силу для підвищення доданої вартості економіки країни. Тобто вони допомагають розвитку всієї економіки. На піку кондратієвського циклу інновації досягли зрілості, і тоді не було місця для розвитку. Також необхідні інституційні зміни, які призводять до криз і, як наслідок, рецесій, за якими слідує нове зростання. Щоб з'ясувати, на якому етапі циклу Кондратієва знаходиться світова економіка, нам необхідно вивчити, як інновації впливають на реальний ВВП.

Давайте подивимося, як цей показник впливає на реальний ВВП світу. Для досягнення цієї мети розглядається як лінійна, так і нелінійна регресійна модель для точності результатів обчислень. Нелінійні регресійні моделі деяких змінних дуже важко обчислити і не фокусуються на взаємозв'язку між кількістю патентних заявок і ВВП, яка найкраще характеризує інтелектуальний капітал, тому більш доречно було б ці тенденції розглядати, як регресійну залежність від однієї змінної. Глобальний реальний ВВП має наступну динаміку (рис. 2).

На підставі статистичних даних Всесвітньої організації інтелектуальної власності ми будемо лінію

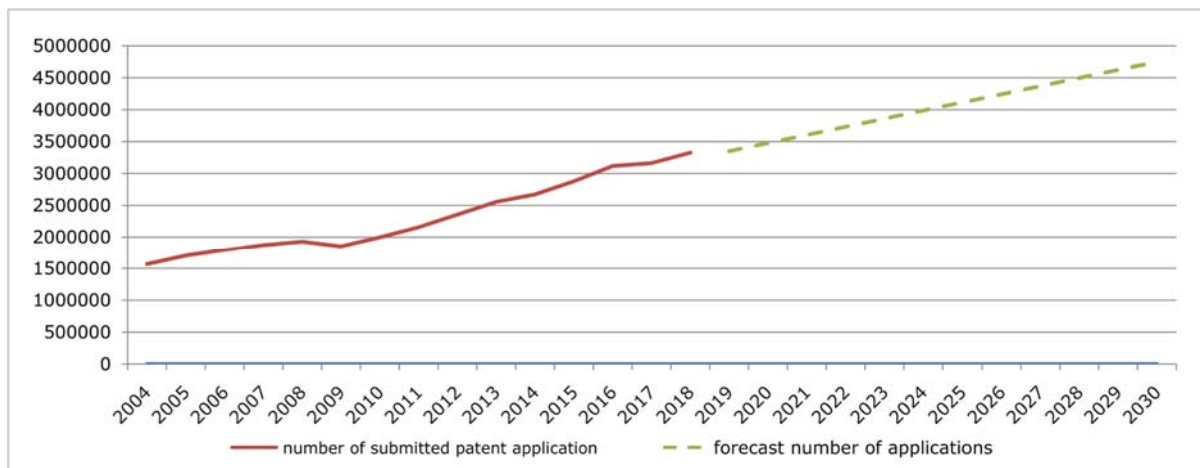

Рис. 1. Прогноз кількості поданих патентних заявок до 2030 року

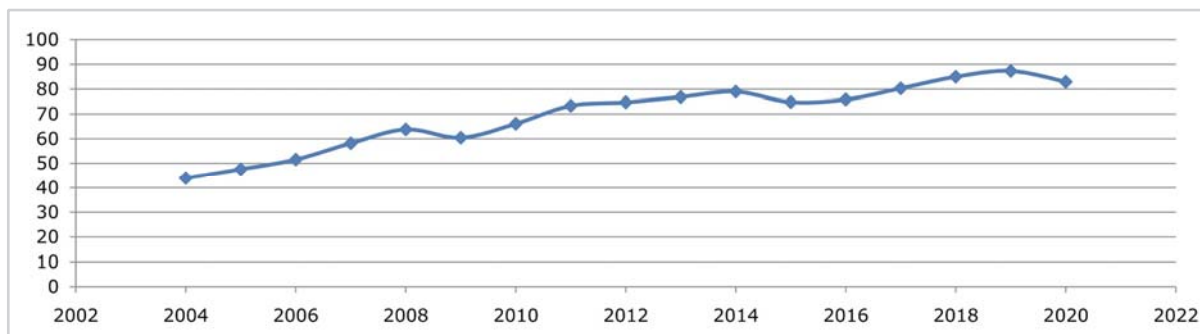

Рис. 2. Динаміка світового реального ВВП у 2004–2020 роках (трильйони доларів)

тренда залежності світового ВВП від кількості патентних заявок у вигляді лінійної функції (рис. 3).

Допустимо значення коефіцієнта детермінації становить 0,8398. Тобто можна відзначити, що світова економіка пропорційна активній патентній діяльності країн світу.

Таким чином, світова економіка в даний час знаходиться в середині фази модернізації кібер-революції, яка триватиме приблизно до 2030 року. Крім того, слід зазначити, що етапи кіберреволюції пов'язані з хвилями Кондратьєва. Нинішній етап характеризується швидким виробництвом і поширенням інновацій [13], таких як:

- штучний інтелект та машинне навчання;
- поява інтелектуальних додатків;
- поява Інтернету речей;
- віртуальна та доповнена реальність;
- використання цифрової пари;
- застосування технології блокчейн;
- широке використання месенджера.

Це дослідження доводить необхідність інституційних змін на шляху до нового циклу Кондратьєва, який відповідає впровадженню нових продуктів, нових процесів, нових ринків, нових ресурсів, нових організацій таким чином, інновації перетворюються на організаційні інновації. Вони створюють інфраструктуру інноваційної економіки та сприяють інституційним змінам.

Структура інноваційної економіки постійно змінюється. Останні події у світі призведуть і призведуть до значного збільшення інвестицій у фармацевтичну промисловість. На додаток до традиційних інноваційних галузей (Авіаційна та ракетна техніка, ядерна енерге-

тика, Електроніка та зв'язок), набирають обертів такі галузі, як біотехнологія, нанотехнології, хімічні та нові матеріали, а також інформаційні технології. Тому країнам світу необхідно вибирати нові проекти для інвестицій, ґрунтуючись на наявному інтелектуальному капіталі і потенціалі швидкого покоління в обраній області інновацій.

Давайте проаналізуємо, які країни найбільш прогресивні в цьому напрямку розвитку. У 2019 році Державне управління інтелектуальної власності Китаю отримало 140 мільйонів патентних заявок. Управління патентів і товарних знаків США (USPTO) посіло друге місце з 621 453 заявками. На другому місці Патентне відомство Японії (JPO) подало 307 969 заявок. Корейське управління інтелектуальної власності (KIPO) отримало 218 975 заявок, а Європейське патентне відомство (ЄПВ) – 174 397 заявок. У 2019 році 84,7% від загальної кількості заявок у світі припадало на 5 великих офісів, що на 10,8 процентних пунктів вище, ніж загальна частка в 2008 році. Частка Китаю в загальній кількості заявок на патенти зросла з 2008 року до 10,8% в 2019 році, але в 4 інших країнах ця цифра знизилася за той же період [3].

Україна повинна встановити курс на великі інновації в країні. Згідно з науковими положеннями монографії Олега Соскіна [11], це може бути досягнуто, якщо Україна дотримується концепції популярної моделі капіталізму, яка може бути реалізована в Україні за допомогою досліджень, проведених цим вченим.

Для України дуже важливо перейти від моделі державно-монополістичного капіталізму до моделі економічних ринкових відносин, що відповідає підходу

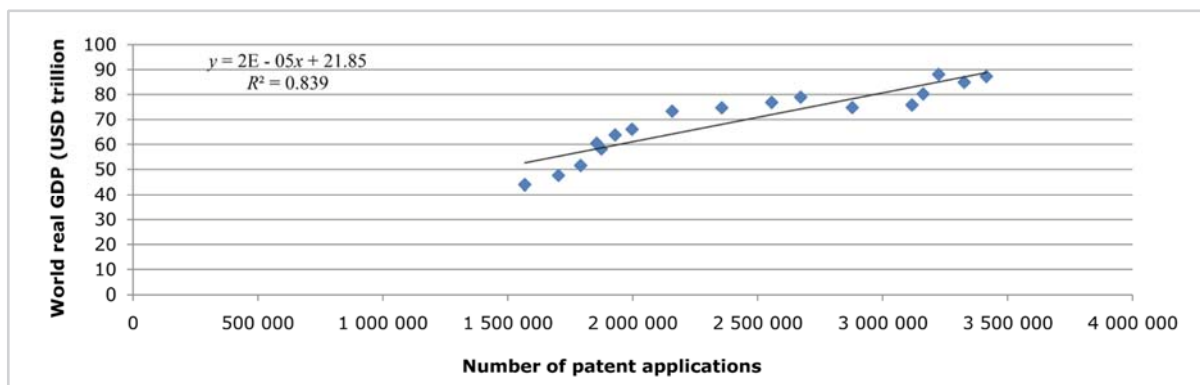

Рис. 3. Лінійний тренд залежності світового реального ВВП від кількості патентних заявок (2004–2020 рр.)

Це популярна модель капіталізму. Поширення різних форм соціально-економічного співробітництва в галузі виробництва, торгівлі, розвитку приватного бізнесу в сім'ї та зростаючій ролі середнього класу дозволить швидко структурувати і розвинути ефективну економічну модель України.

Постіндустріальна трансформація сучасного світового економічного середовища перетворює інтелектуальну діяльність людини в одну з основних рушійних сил соціально-економічного розвитку і важливий фактор розширення соціального оновлення.¹ це забезпечує постійну інноваційну модернізацію виробництва, яка безпосередньо впливає на глобальну конкурентоспроможність національної економіки.

Ефективний ринок інтелектуальної власності є основою науково-технічного прогресу та сталого розвитку національної економіки. Крім того, формуванню ринку інтелектуальної власності передують перетворення інтелектуального капіталу в стратегічні активи бізнесу. Таким чином, це стає важливою передумовою для реалізації інноваційних моделей економічного розвитку. Прийняття інтелектуальної діяльності призводить до комерційного обороту. Їх більш ефективно застосування в реальному секторі економіки забезпечує конкурентоспроможність як окремих активів на внутрішньому ринку, так і національної економіки в глобальному масштабі. Різноманітний досвід різних розвинених країн переконливо доводить, що комерціалізація інтелектуальної власності, економічна трансформація інтелектуальних активів, накопичення інтелектуального капіталу, інноваційна модернізація державного виробництва та постіндустріальна трансформація держави відіграють важливу роль у забезпе-

ченні повної реалізації науково-технічного потенціалу держави. світова економіка.

Інтенсивний господарський оборот об'єктів інтелектуальної власності сприяє їх швидкому впровадженню у виробництво. Це перетворюється на інтелектуальний капітал підприємства, який використовується для виробництва інноваційних продуктів з високою доданою вартістю, отримання конкурентних переваг завдяки унікальним характеристикам інноваційних продуктів, а потім реінвестування в інноваційну діяльність та отримання економічних вигод. У той же час розвиток відносин інтелектуальної власності сприяє розширенню поповнення інтелектуального капіталу. Він сприяє комерціалізації інтелектуальної власності, забезпечуючи надійну основу для передачі технологій, і розробляє нові та інноваційні продукти у співпраці з дослідницькими центрами, університетами та підприємствами.

Важливо відзначити, що вивчення механізму передачі і характеру інноваційного впливу інтелектуальної власності на формування конкурентної переваги країни в глобальному середовищі особливо актуально для постсоціалістичних країн, включаючи Україну, для яких характерне повільне поширення технологічних інновацій, посилення структурного розвитку. дисбаланси, макроекономічна нестабільність, відставання європейських країн у соціально-економічному зростанні, рівні технологічного розвитку, рівні добробуту. О. У зв'язку з цим вивчення ролі інтелектуальної власності в інноваційному розвитку та її впливу на соціальне оновлення дозволить продемонструвати принципи та основні цілі державної політики в галузі захисту та комерціалізації інтелектуальної власності

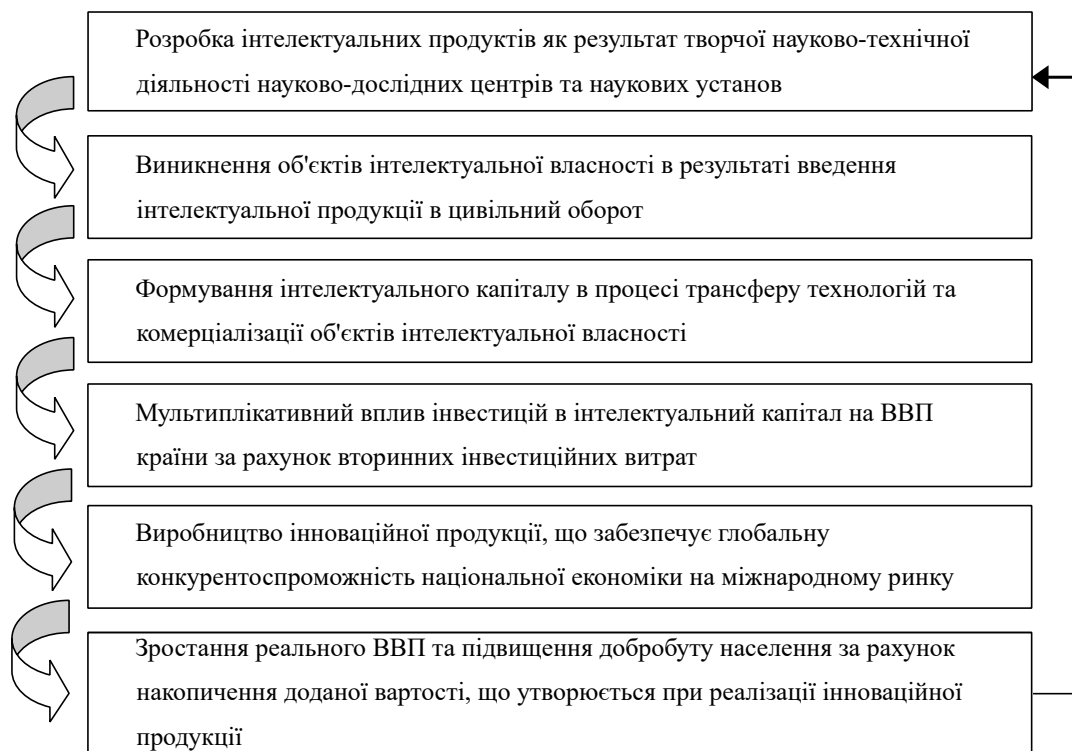

Рис. 4. Механізм передачі інноваційного впливу комерціалізації інтелектуальної власності на глобальну конкурентоспроможність національної економіки

Джерело: розроблено авторами

з метою перетворення її в інтелектуальний капітал комерційних організацій та сприяння інноваційній модернізації. Україна.

Українські та зовнішньоекономічні дослідження всебічно розглянули теоретичні та прикладні аспекти застосування відносин інтелектуальної власності в системі соціального оновлення. У той же час сучасні дослідження показали, що кількісному аналізу сутності, особливостей і механізмів передачі інноваційного впливу відносин інтелектуальної власності на конкурентоспроможність національної економіки в сучасних світових економічних умовах приділяється недостатньо уваги.

Висновки. Всебічний аналіз статистичних даних підтвердив гіпотезу про вирішальну роль розвитку інтелектуальної власності та інтенсивної комерціалізації її цілей у стимулюванні інноваційної модернізації виробництва та забезпеченні конкурентоспроможності національної економіки в глобальному економічному середовищі. Водночас дослідження та оцінка основних складових розвитку інтелектуальної власності в структурі факторів глобальної конкурентоспроможності української економіки засвідчили низьку ефективність місцевої системи захисту інтелектуальної власності.

Крім того, відсутні ефективні механізми передачі, які не сприяють перетворенню результатів інтелектуальної діяльності в інтелектуальний капітал інноваційних підприємств. У зв'язку з цим формування конкурентоспроможності української економіки в глобальному економічному середовищі безпосередньо залежить від швидкого переходу до інноваційної модернізації виробництва на основі інтенсивної комерціалізації інтелектуальної власності. Особливості аналізу вітчизняної економіки показують, що державна підтримка комерціалізації інтелектуальної власності та вибіркове державне фінансування слід розглядати як важливу передумову для комплексної та інноваційної модернізації вітчизняної економіки та реалізації конкурентної переваги державних підприємств на світовому ринку.

Дані, отримані в ході аналізу основних компонентів, дозволили зробити наступні політичні висновки з метою сприяння розвитку інтелектуальної власності та сприяння комерціалізації інтелектуального капіталу:

- розробка нормативно-правової бази для комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності з метою запобігання юридичним спорам та забезпечення гармонізації законодавства ЄС та законодавства України;

- створення ефективної дворівневої національної системи захисту інтелектуальної власності;

- запровадження фінансових преференцій для компаній, які активно інвестують в інтелектуальний капітал та комерціалізують інтелектуальну власність;

- підвищити ефективність санкційного режиму за рахунок посилення штрафів за порушення прав інтелектуальної власності;

- розробити механізми цивільного та кримінального захисту інтелектуальної власності; покращити страхування інтелектуальної власності та розробити найкращі практики управління ризиками комерціалізації інтелектуальної власності;

- створення інституційної основи для розвитку венчурного фінансування та банківського кредитування малих і середніх інноваційних підприємств;

- розвиток фондового ринку для сек'юритизації інтелектуальних активів; підвищення ефективності передачі технологій за рахунок розвитку дочірніх компаній і промислових інноваційних кластерів на основі принципів державно-приватного партнерства;

Реалізація цих заходів державної політики створить надійну основу для посилення комерціалізації інтелектуальної власності та заохочення інвестицій в інтелектуальний капітал. Крім того, в довгостроковій перспективі це забезпечить глобальну конкурентоспроможність України.

Дослідження має ряд обмежень, які можуть допомогти визначити напрямки майбутніх досліджень, усуваючи існуючі обмеження. По-перше, вибіркові дані за 2019 рік, засновані на звіті про глобальну конкурентоспроможність, опублікованому в 100 країнах. Більшість країн, включених до вибірки, відносяться до груп з високим доходом, доходом вище і нижче середнього. Крім того, ми вивчили динаміку відповідних глобальних показників конкурентоспроможності. жовтень. Пізніше вибірка була розширена, включаючи країни з низьким рівнем доходу. Крім того, результати та ключові компоненти кластерного аналізу можуть бути в основному підкріплені регресійним аналізом впливу ключових показників розвитку інтелектуальної власності та комерціалізації інтелектуального капіталу на економічне зростання національної конкурентоспроможності у вибірці з 4 країн, розділених на 100 кластерів. Реалізуючи ці перспективи, ми можемо краще зрозуміти механізм передачі інноваційного впливу комерціалізації інтелектуальної власності на міжнародну конкурентоспроможність.

Список використаних джерел:

1. Аква, Д. (2017). Інтелектуальна власність, країни, що розвиваються, а також право і політика Європейського Союзу: на шляху до постколоніального контролю за розвитком. Гельсінкі: Nord Print.
2. Базилевич, В. (2014). Інтелектуальна власність. 3-тє видання Київ: Знання.
3. Креативна економіка. (2019). Світові показники інтелектуальної власності 2019. https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_941_2019-chapter6.pdf
4. Фіск, К. Л. (2009). Робочі знання: інновації співробітників і зростання корпоративної інтелектуальної власності, 1800-1930 рр. Видавництво Університет Північної Кароліни.
5. Галун, Е., і Брейман, А. (1997). Трансгенні рослини: з додатком про інтелектуальні властивості та комерціалізацію трансгенних рослин. Лондон: Видавництво Імперського коледжу.
6. Келлер, Г. (2015). Посібник з комерціалізації інтелектуальної власності. Женева: ВОІВ; КАДП.
7. Мандерсьє, Л. (2010). Права інтелектуальної власності як засіб конкурентоспроможності. В управлінні економікою, торгівлею та міжнародним бізнесом (с. 273–287). Палгрейв Макміллан, Лондон.
8. Орлюк, О. (2016). Повага до прав інтелектуальної власності як моральна основа суспільного прогресу. *Юридичний альманах*. Т. 7. 33–37.

9. Познер, М. В. (1961). Міжнародна торгівля та технічні зміни. *Оксфордські економічні документи*, 13(3), 323–341.
10. Сінгх, С. (2015). Інновації, права інтелектуальної власності та конкурентна політика. *Інновації та розвиток*, 5(1), 147–164.
11. Соскін, О. (2014). Національний капіталізм: економічна модель України. Київ: ICT. DOI: https://doi.org/10.21003/Soskin_
12. Тейшейра, А. А., Феррейра, К. (2019). Права інтелектуальної власності та конкурентоспроможність академічних спін-оффів. *Журнал інновацій та знань*, 4(3), 154–161.
13. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). (2020). Факти та цифри ВОІВ у сфері інтелектуальної власності за 2019 рік. URL: <https://www.wipo.int/публікації/uk/details.jsp?id=4487&plang=EN>
14. Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ). (2021). Факти та цифри ВОІВ у сфері інтелектуальної власності за 2020 рік. URL: <https://www.wipo.int/публікації/uk/details.jsp?id=4533>

References:

1. Acquah, D. (2017). Intellectual property, developing countries and the law and policy of the European Union: towards postcolonial control of development. Helsinki: Nord Print.
2. Bazylevych, V. (2014). Intellectual property. 3 rd. Ed. Kyiv: Znannia.
3. Creative economy (2019). World Intellectual Property Indicators 2019. Available at: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_941_2019-chapter6.pdf
4. Fisk, C. L. (2009). Working knowledge: employee innovation and the rise of corporate intellectual property, 1800–1930. Univ of North Carolina Press.
5. Galun, E., & Breiman, A. (1997). Transgenic plants: with an appendix on intellectual properties and commercialization of transgenic plants. London: Imperial College Press.
6. Keller, G. (2015). Guide on intellectual property commercialization. Geneva: WIPO; CDIP.
7. Manderieux, L. (2010). Intellectual Property Rights as a Means of Competitiveness. In *Managing Economies, Trade and International Business* (pp. 273-287). Palgrave Macmillan, London.
8. Orliuk, O. (2016). Respect for the intellectual property rights as a moral basis of social progress. *Almanac of Law*, 7, 33–37.
9. Posner, M. V. (1961). International trade and technical change. *Oxford Economic Papers*, 13(3), 323-341.
10. Singh, S. (2015). Innovation, intellectual property rights and competition policy. *Innovation and Development*, 5(1), 147–164.
11. Soskin, O. (2014). National capitalism: the economic model for Ukraine. Kyiv: IST. DOI: https://doi.org/10.21003/Soskin_
12. Teixeira, A. A., & Ferreira, C. (2019). Intellectual property rights and the competitiveness of academic spin-offs. *Journal of Innovation & Knowledge*, 4(3), 154–161.
13. World Intellectual Property Organization (WIPO). (2020). WIPO IP Facts and Figures 2019. Available at: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4487&plang=EN>
14. World Intellectual Property Organization (WIPO). (2021). WIPO IP Facts and Figures 2020. Available at: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4533>